

Szerkesztési iroda:

ari-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, hová a lap szellemi részét
illető közlemények intézendők.
Bérmertlen levelek csak ismert
közektől fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, hová
a hirdetések, előfizetési pénzek és
kiadása körüli panaszok bérmertve
intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft	Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft	Negy. évre 3,50

Hirdetmények díja:

6 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr. s mindenkévetkezők
nél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyílt-tér sora 15 kr.

Nagylelkű adakozók folytatólagos névsora.

A háborúinsége s nyomorától sújtott franciaiak részére újabb adakoztak

N. N. egy kártyanyeremény piquetben . . . 3 " — "
Áttétel 2 arany, 6 huszas, 5 franc, 1 tallér és . . . 1940 " 66 "

Egész összeg 2 arany 6 huszas 5 franc, 1 ezüst tallér és . . . 1943 " 66 "
Az emberiség szent ügye nevében fogadják az illetők a legforróbb köszönetet.
Az összes nagylelkű adományok azonnal a pesti francia consulhoz indíthatnak.

Arad, január 19.

A harcztéri események Franciaországban jelenleg azon stadiumba jutottak, hogy az ami egy ponton, a keleti harcztéren történik, mérvadó hatással lehet, új fordulatot adhat az egész háború fejlődésének.

Bourbaki expedíciója, — ha oly jól sikerül, oly erősen vitethetik keresztül, mint tervezte volt: a jelen háború történelmének egyik legszebb lapját töltendi be, s méltán soroztathatják a legkiválóbb stratégiai műveletekhez, melyeket az újabb kori harcok felmutathatnak.

Francia részről mostanig, midőne sorokat írjuk, Bourbaki működésének újabb eredményéről egyéb hivatalos tudósítás nem érkezett, mint magának a tbnoknak 15-ről keltezett jelentése, mely szerint Montbeliardt a vár kivételével sikerült elfoglalni, és hogy másnap (16-kán) újabb támadásra készül az ellenség egész vonala ellen. A 16-iki ütközetek eredményéről francia hivatalos tudósítás nem fekszik előttünk, míg a porosz hivatalos versaillesi távirat azt állítja, feltűnően szerényen tartott stylusban, minék hihetőleg megvan a maga oka, — miszerint „Werder tbnok e hó 16-dikán megtartá magát Belforttól délre elfoglalt hadiállásaiban, a francziák ismételt támadásai ellen is.” E szerint Werder csatavonalát Belfortnál nem sikerült volna áttörniök a francziáknak.

Ezzel ellentétben a svájci és délnémetországi lapok 16-ról keltezett tudósításai egyetértőleg azt állítják, miszerint a német csapatok kénytelenek voltak Croix-és Dellel odahagyni. Delle a svájci határ hosszában, a Doubs departement felső részéből huzódó közlekedési-vonalnak az Allaine-en át zárpontját képezi. Ha e helyet a németek csakugyan odahagyták, akkor az Allaine és Livaine-vonalon nem tarthatják többé magukat: aminek közvetlen következménye leendő, hogy Werder csapatainak Belfort ostromlása megszüntetésével Felső-Elsassba kell visszavonulniok. E magán-tudósítások azonban még megerősítésre várnak.

Mig Bourbaki és Werder Belfort és az altkirchi utszorosnál, mely az Elsassba juthatást zárja el, kemény harcztot vívnak egymással, Manteuffel új seregének egy része a Haute-Marne departementban koncentrálta. 15-kén a 7-ik hadtesthez tartozó 14-ik hadosztály egyik ezrede Marac és Langres-nál ütközetbe keveredett a francia mobilgardeokkal. A 14-ik hadosztály még kevéssel ezelőtt északon Mezières ostrománál volt alkalmazva, s hihetőleg vasutson szállítottott Chaumontba. A 2-ik pommerni hadtest Fransecky parancsnoksága alatt állítólag szintén gyorsított menetekben vonul Páris alól e vidékre. Manteuffel maga 12-én érkezett meg Chatillon-sur-Seinebe, s így néhány nap múlva már azon helyzetben leendő, hogy Werdernek segítségére jöhet. Ha tehát Bourbaki még ezt megelőzőleg nem leendő képes döntő eredményeket vinni ki Werder felett, megeshetik, hogy jól terve

zett támadó hadműveletei a kivitel erő-és erőtelenisége miatt, meghiusulandnak. Lehet azonban, hogy jelenleg, midőn e sorokat írjuk a döntő csata Belfort körül már meg is történt, melynek eredményéről legközelebb hivatalos tudósításokat várhatunk.

A francia nyugati hadsereg, Chanzy alatt 15-dikén, mint már említettük, hátrálási vonalain megtámadtatott, s mintegy versaillesi hivatalos távirat jelenti, az utána nyomuló német hadak Vaigesen túl hatoltak előre, és Alençon is 16. és 17-dike közti éjjelen könnyű csata után elfoglaltatott.

Hogy Chanzy az ellenség előrenyomulását nem képes megakadályozni, annak főoka, mint látszik, még mindig abban fekszik, miszerint csapatai nincsenek kellőleg koncentrálva, minék következtében bár mint 15-dikén is, egyik hadteste vitézül harcztolt, a centrumban hátrálnia kellett.

Ha egyébiránt igaznak kellene vennünk mindazt, amit a versaillesi táviratok hoznak arról, hogy mennyi foglyot, lő-és élelmikészleteket foglaltak el a németek Chanzy seregétől, akkor ennek már valóban harcztkeptelennek kellene lennie; ami ellen legjobban bizonyít már azon körülmény is, hogy Chanzy seregét még eddig soha sem támadhaták meg hátban, hanem ez mindig harcztolva, erőlyes ellenállás közben vonul vissza.

A párisiak, úgy látszik, felocsudnak azon ijedtségből, melyet a porosz ágyuk működésének erőlyes megkezdése idézett elő, és erősen hozzá látnak az ellenműveletekhez. A kitöréseknél kisebb-nagyobb előnyöket vívnak ki; egykét előre tolt porosz üteget sikerült leszerelniök, újabb ütegeket álcáznak le, és a déli arczvonal ellen intézett tüzelés hatását földhányásokkal törekszenek csökkenteni. Minden oda mutat, hogy nagy aktivitást fognak legközelebb kifejtetni, s talán egy tömeges kitörést is lehet várnunk.

Az északi csatáról kevés tudósítás érkezik. Egy brüsseli távirat szerint Faidherbe tbnok főhadiszállása 14-én Fliersben (Bapaumetól dél felé két mértföldnyire) volt, ahol mindaddig fog maradni, míg az offenzívát újra elkezdheti. Csapatai jobbra Alberttől Villers felé, és balról Sorel-ig (a cambrai-peronnei vasutvonalon) vannak felállítva. Ezen felállítás csak úgy volt lehetséges, miszerint az utolsó napokban vívott ütközetekben sikerült a német hadakat Bapaumeban és e város körül elfoglalt valamennyi hadállásukból kiszorítani.

Jelenleg ennyit adhatunk áttekintésül a harcztéri dolgok állásáról. A francziák helyzete még mindig engedi remélnünk, hogy a háború szerencsésebb fordulatot veendő rájuk nézve, s hogy a köztársaság bámulatot keltő erőfeszítései végre is elérendik az óhajtott eredményt. Különben a jelen háború egész eddigi lefolyása oly sok rendkívüli mozzanatot mutathat fel, hogy valóban nagyon hálátlan munka volna messzehatóbb combinatókba bocsátkozni, hogy a mostani stadium mily befolyással leendő annak végkifejződésére.

Szövetség Észak-Amerika és Franciaország közt.

Az „Ungarischer Lloyd” tegnapi számában egy bécsi levelet tesz közzé, melyben nem kevesebbről van szó, mint hogy Franciaország az észak-amerikai szövetségbe készül belépni, s ez iránt a két állam közt már folynának is az alkudozások.

A nevezett lap levelezője írja:

„Ma fölöttébb érdekes hír jutott tudomásomra, melyet — hacsak nem teljesen hitelt érdemlő forrásból hallottam volna — tartózkodnám terjeszteni. Beismerem, hogy ezen hír első pillanatban meglepő, de közelebről tekintve, úgy találja az

ember, hogy nem foglal magában teljesvalószínűlétséget. E hír következőleg hangzik:

„A francia kormány az észak-amerikai uniával alkudozást folytat: Franciaországnak az uniába történendő felvétele iránt.

Amerika részéről Boutwell vezeti az alkudozásokat. Amerika, mely körülbelül 200.000.000 dollárthelyezett el franciaországban, nem engedheti ez utóbbit teljesen ruinaltatni, anélkül, hogy saját polgárait károsítsa. Egyébiránt az első francia köztársaság szolgálataira való történeti visszaemlékezés is arra bírja Észak-Amerikát, hogy Franciaországról tegyen valamit. Ha a szövetség a két köztársaság közt csakugyan létre jő, Franciaország a háború által okozott bajaiból csakhamar kiépül. Amerika és Franciaország közt a vám-korlátok megszűnnek, az amerikai nyerstermény Franciaországba, s a francia gyártmány Amerikába megadózatlanul menne, a két köztársaság hajóhada uralkodnék a tenger fölött, s a szabadság, mely túl a tengeren ütötte föl a trónját, s most Franciaország vértől ázott talaján is fölvirulna, hódítva menne országról-országra, és — ha nem is, az isteni félelem szikláját — mégis szabad népekkel bíró nagy és hatalmas államokat teremtené.”

Országgyűlési tudósítás.

Pest, január 18.

(i. x.) Elnök: Somssich Pál délelőtti egyegyed 11-kor megnyitja az ülést.

Napirend: Az ujencsozasi tjavaslat feletti szavazás és az 1869. zárszámadás tárgyalása.

A miniszterek közül jelen van: Horvát B., Gorove, Szlávay, Bedekovits, gróf Festetics, Andrássy Gyula gróf, Kerkapoly.

A tegnapi jegyzőkönyv felolvasatván, hitelesített.

Az elnök s néhány képviselő magánkérvényeket mutatnak be.

Az igazoló bizottság részéről Brennerberg Mór, Köhalomszék képviselője, a 30 nap fentartása mellett, igazolásra ajánlatik. — A ház elfogadja.

Terey Pál a gazdasági bizottság részéről, a ház január költségvetését mutatja be, mely 80050 ft 8 kban állapított meg.

Elnök felkéri a képviselőket, hogy a könyvtárból kivett könyveket mielőbb adják oda vissza.

Napirend folytán elnök felteszi a kérdést: hogy elfogadja-e a ház a közp. bizottság jelentését a címre nézve, igen, vagy nem?

Névszerinti szavazás történné, ennek eredménye volt hogy 433 igazolt képviselő közül: 112 igen, — 175 pedig nem-mel szavazott. Elnök nem szavazott. Távolvott 145 képviselő. A többség tehát nem fogadta el a közp. bizottság által ajánlott címet; e helyett az eredeti címet tartván fenn.

A részletes vitánál, habár a 3. szaknál a közp. bizottság a „törvény” szó után a következő szavak: „a kihirdetés után azonnal életbe lépés” közbeszárását ajánlja is, változatlanul elfogadtatik. — A harmadik felolvasás holnap lesz.

A napirend második tárgya az 1869. zárszámadás, melynél Széll Kálmán, mint a pénzügyi bizottság elnöke, ennek elfogadását ajánlja; e kérvén azt a főzámáshoz utasítani. Horn Ede sajnálja, hogy a felállított állami számszék eddig a törvény rendeletét még nem teljesíté, mert köteleme lett volna e zárszámadásokat átvizsgálva e ház elé terjeszteni; mit egy kis erőfeszítéssel csakugyan megtehetett volna. — Kérde tehát a pénzügyért, mikor fogja e főzámáshoz a mult évi zárszámadásokat a ház elé terjeszteni; mert szükséges volna, hogy ez már februárban történjék.

Kerkapoly K. pénzügyér: A törvény szerint jövőre a főzámáshoz mindig szeptemberben fogja a zárszámadásokat betérjeszteni, ezidén csak szülemleze által volt ebben megakadályoztatva, s így ő nyújtá ezt be. — Hiszi, hogy szeptembert előzőleg fognak a számadások betérjesztetni.

Simonyi Ernő a vasuti kölcsönről számadások miatt szólal fel és kéri, hogy ezek is napirendre tessenek ki.

Az 1869. zárszámadásokat pedig átvizsgálásra kívánja utasíttatni.

Kerkapoly K. pénzügyér. Azt hiszi, hogy a vasuti kölcsönről számadások, mint külön okmányok terjesztendők a ház elé. Jövőre azonban a budget keretébe, bár önállóan, felyehetők lesznek ezek.

A ház e zárszámadásokat törvényszerű tárgyalás végett, a főzámáshoz utasítja.

A legközelebbi napirend megállapítván, melyhez br. Simonyi tett néhány észrevételt: kérvén a sorrend megtartását, — úgy, mint a nyomdából kijötték az okmányok.

Irányi Dániel újabb ismételi azon határozati javaslatát, melylyel a kormány oda utasíttatnék: hogy az ország vagyoni állásáról évente

jelentést tegyen; s kéri azt holnap napirendre tűzteni.

A többség nem kívánja ezt tárgyalni.

Ezzel az ülés háromnegyed 12-kor befejeztetett. — Holnap rövid ülés lesz.

A le-mans-i csata.

Egy angol levelező Chanzy táborából január 10-ről így ír:

„Ha Chanzy tábornok ma össze nem szedi magát és holnap nem szerez biztos elégtételt, akkor január 10-e valószínűleg döntött Franciaország sorsa felett. A Loirehadsereg, Franciaország egyetlen reménye és Chanzy a nemzet bálványozásának tárgya egy véres csatában, Mans-tól mintegy hét (angol-mértföldnyire, Páris után Franciaország legfontosabb vasuti csomópontján, teljesen megveretett. Egész nap hallottuk az ágyudörgést, a lakosság a háztetőkre, a városból ki az országutakra sietett, hogy a csata sorsát figyelemmel kísérje. Jóllehet a lakosság most már meglehetősen hozzá szokott a löpországhoz s az ágyudörgéshez, ilyen izgatottságot már rég nem láttam.

Réggel 9 órakor a francziák jobb szárnyát, mely a város előtt nyugatfelé volt felállítva, megtámadta a porosz előhad, mely a francziák arcz-élenek szélső végén levő erdőből bukkant ki. Ez a mecklenburgi herczeg előhada volt. Az elő-örök megadták a riadó jelt, a gyalogezredek csatarendbe állítottak, a tüzérség előre tolatott a részekben s a lovasság jobbra és balra előnyös állást foglalt el. A csatarend a lehető legtükéletesebb volt. A gyalogság és tüzérség lehetőleg el volt látva élelmi szerekkel, az élelmi és társzerek hátul voltak felállítva.

A csatamezőt egy völgy képezte s az ellenséges csapatok az egymással szemközt levő magaslatokat foglalták el. A francia csatarend félkörben felállítva 12 (angol) mértföldnyit tért foglalt el. Egy halom lejtőjén állva uralkodott az egy látnyi hóval beborított völgy felett. A poroszoknak a másik oldalon körülbelül ugyan ily állásuk volt.

Kevéssel kilencz óra után a poroszok roppant heves ágyutüzeltést kezdtek egy erdőből, mely balszárnjuk szélén volt. Ezen állást igen erős lovasosztály védte. Ezen erdő elrejté a poroszok erejét, mindazonáltal látszott, hogy Chanzy jobb szárnyát megakariják kerülni. A poroszok tüzérségüket a ritka ügyességgel választott csataterén, a csatarend egész hosszában elterülő eszerek közt helyezték el. A poroszok tüze a francia ágyuk, melyek kissé jobban ki voltak téve az ellenség tüzeinek, erőteljesen feleltek s így tartott e tüzérségi harc jó időn át, míg a poroszok ágyui löszer hiányában elnémulni látszottak.

Ekkor a francia gyalogság parancsot kapott az előnyomulásra; az egész vonalon előnyomultak, s ekkor a völgyben elkecseregett harc kezdődött. A poroszok bátrak voltak, mint mindig, de a francziák is nem kevésbé derekasan küzdöttek. Dél felé a francziák balszárnya engedni kezdett. A mozgósított nemzetőrök nem bírták megtartani helyüket, s így a francziák kénytelenek voltak Le-Mansra visszavonulni. Több mint 1500 katona esett el a csataterén. Délután 5 órakor az egész francia sereg visszavonult a csataterérből és Mans-tól 6 angol mértföldnyire újra sorakozott.

A csatában 60.000 francia vett részt; ezen utóbbiak tengerészek, mozgónemzetőrök, vadászok, huszárok és dragányosok voltak. A francziák 8 ágyut, 4 golyószórót és 1500 embert vesztek. Foglyokat nem vettek el tőlük. A visszavonulás rendben történt. A poroszok 3000 embert vesztek a francia tüzérség elleni rohamnak következtében.

„A csata holnap tovább folytatatik.”

A másnap és harmadnap bekövetkezett csata eredményétől olvasóink már értesülve vannak.

Panszláv mozgalmak.

A szt.-pétervári szláv jótékonyági egyeslet működéséről a „Birzevyya Viedomosti” egyik utóbbi száma egy hosszabb jelentést közöl, melyből a következőket vesszük át:

„Ezen intézmény főállásának első évtizedében (1856—1868) csak igen szerény téren működött; de az ethnographiai kiállítás óta az egyeslet működése élenkebb lett. Pétervárbán, Kievbén Odesszában és Varsóban fiókegyletek alakultak s biztos kilátásunk van, hogy a folyó évben még Kazán és más városok utánozni fogják a jó példát. Találkoznak azonban emberek, akik ezen fontos ügyet nem akarják támogatni; ezek rövidlátók és nem igen fogják föl a szláv-orosz kérdést.

Az egyeslet az összes alosztályokkal együtt legföllebb 25—50 ezer rubel fölött rendelkezik, ezzel pedig a nem orosz szlávok roppant nemzeti szükségait fedezni lehetetlen, annak dacára, hogy az egyeslet kizárva programjából a politikai szláv egyetemlegesség elvének terjesztését, egye-

dül a szlávok szellemi fejlesztését a művészet és irodalom terén tüzte ki céljául.

„Az előbbi években kapott az egyet jelentéktelen összegeket legfelsőbb személyektől és a miniszteriumokból; de jelenleg nem kap.”

A jelentésben nagy súly van arra fektetve, hogy a nem oroszországi szlávok nagy lelkesedéssel néznek Oroszországra, a melylyel ők összeolvadnak. A magyarországi és ausztriai szlávok: a tótok, csehek, szerbek ruthének és bolgárok nagyobb áldozatokért várnak Oroszországtól, ők azon helyes nézetben vannak, hogy az egyetlen-egy független és önálló szláv államnak el nem kellene felednie kisebb szenvedő testvéreit, s főképen, hogy az orosz kormány köteles lenne az egyet ügyét állami segélyezéssel előmozdítani.

A jelentés kiemeli a rokonszenv nagy horderejét és jelentőségét annak a rokonszenvnek, melyet Oroszország a többi szlávok iránt azáltal tanusít, ha nekik bármint nem csekély segélyt nyújt, föl hívja az oroszokat nagyobb adakozásra.

„A szlávok meghálálják jótéteményeinket — ezek a jelentés zárszavai, — hasonló rokonszenv által, sellenségeink zaja, melyet ők a legkisebb szláv mozzanat folytán csinálnak, elegendő legyen bennünket azon egyszerű igazságról meggyőzni, hogy a szlávok fölségelése saját orosz érdekeink szempontjából is szerfölött hasznos és szükséges.”

A „Golosz” január 10-ki számában az összes szlávok között behozandó közös alfabetum szükségességéről értekezvén, s dicsőrejtő említést tévén, hogy a tót maticea pecsétjén a következő írat: „A tót maticea pecsétje” cizril betűkben is látható, a tótokról így nyilatkozik: Van egy szláv nemzetekes, szegény és elhagyott, de értelmes és tevékeny; kevesen ismerik a történelemből, — ezt el nem néhezgették az uralkodás s meg nem semmisített a rábság, ez tisztán őrizte meg szláv természetét és jellemét.

Értjük a tótokat, ezen kárpáti sasokat, a kárpáti sziklákon elrejtett fészkeikből nem egy bajnok került már ki panszlavismus eszméjéért, mint p. o. Kolár, Safarik, Stur, Hurban, Hodzsa, Kuzmani és más jeles férfiak.

A hosszas eszések

ez év elején a Kőrös folyók árjait is annyira földuzzasztották — írja a hivatalos lap, — hogy Erdőháza és Kisjenő között a víz ezelőtt soha nem észlelt magasságra emelkedve, az elégtelen védtöltéseken Szintye helység határában a Fehér-Kőrös és Talpas helység határában a Fekete-Kőrös árjai kirontottak, s a töltések mögötti ártéren lefelé tudulva — az országot Nadab, Kis-Jenő és Zierindnél átszakították, s kiválokép Gyula-Vári, Gyula-Varsánd helységeket, valamint Gyula városát nagyon aggályos helyzetbe juttatták. Nagy veszélyben volt még Doboz helység is, hol egy korábbi töltés-szakadás csak nagyjából volt eltöltve. Szerencsére azonban a veszély ezúttal a víznek apadása következtében nagyobb pusztítások nélkül elmúlt.

Oka ezen sajnálatos állapotnak az, hogy a Kőrös folyóknak 1856. táján, inkább az akkori kormány által gyakorolt erős nyomás következtében, mint az érdekelt többségének szabad akaratával megkezdett szabályozása 1861-ben félben szakadt, s az 1863—1864. évi inségi kölcsön és inségi munkák által is csak kevésse haladt előre, azóta pedig a legújabb ideig csaknem tökéletesen abban hagyották, mely szörványos munkák következtében a Kőrös folyó felső szakaszaiban, hol a nagyobb és gyorsan folyó folyások sebesebb, az ártémségek miatt sikerültek, és a védtöltések sem igényeltek nagy magasságot, e mellett pedig itt a szabályozás gyorsabban haladt; — ellenben az alsó szakaszokban a megcsökkenés és miatt az ártémségek nehezen képződtek, sőt részben még meg sem kezdődtek, mert az e részben magukra hagyott és túlterhelt községek a nagy munkát nem győzték; innen eredt aztán az, hogy az alsó vidéken, Gyula, Békés városok táján, hol a felülről nagy tömegben hirtelen leérkező árvizek lefolytatására elégséges meder még nem létezik, az árvizek 3—4 lábál is magasabbra emelkedtek, mint a szabályozás megkezdése előtt, — és a védtöltések magassága egyre elégtelennek bizonyul.

Minthogy másfél év óta ezen tühetlen állapot mind a kormányt, mind az érdekeltet följebb ismét komolyan foglalkoztatja, és az ügynek állása ez ideig oda érlelődött, hogy a kormány a Kőrös folyó alsó vonalát, az u. n. egyesült Kőrösöket, körülbelül Békés városától a Tiszáig az országos hajózási folyók sorába fölvetve, egy kir. Kőrös-szabályozási hivatalt állított fel, és minden intézkedést megtett, hogy a szabályozás a hátramaradt alsó vonalon is a törvényhozás által megajánlandó pénzerő arányában fogatosítsassék; de az érdekeltég is — a közjó iránt kiválóan buzgó tagjainak fáradozása és ösztönzése — eddigi köznyelből feléledve, az előbbiekkel célszerűbb alapon szervezkedik és pedig oly módon, mely a szabályozás ezen részeinek egyöntetűségét is teljesen biztosítani alkalmas.

Deák Ferencz és Ghyczy Kálmán beszédei

az unjonozási törvényjavaslat országgyűlési tárgyalása alkalmával, január 17-én.

D e á k Ferencz: T. ház! A magyar hadsereg kérdése nem új; előbbben vitatás alá került ezen kérdés, midőn a kiegyenlítési törvény: az 1867. XII. t. czikk megalkottatott; és azóta minden esztendőben ismét, sőt egyik esztendőben az unjonozási alkalmával kétszer is előfordult.

1867-ben, midőn a kiegyenlítési törvény feltezt vitafokozat, voltak, akik külön magyar hadsereget elvben nem óhajtottak, mert azt hitték, hogy ilyen külön hadsereg az országra nézve több kárt, mint hasznót hoz; voltak olyanok, akik külön hadsereget nem bántak, sőt szerették volna, de azt állították, hogy a kiegyenlítés e nélkül nem történhetik meg, s a kiegyenlítés elmaradását sokkal nagyobb bajnak tartották volna, mintha magyar hadsereget birhatnának; végre voltak olyanok, akik azt hitték, hogy inkább semmi kiegyenlítés, mint külön hadsereg nélküli kiegyenlítés. Ezek nézetkülönbségek voltak, melyek igen bőven meg voltak vitatva. Amit az 1867-ki XII. t. czikkbe beletett a törvényhozás, az épen azon szempontból támadtatott meg, hogy ime itt nincs külön magyar hadsereg, mert azon magyar hadsereg, mely csak kiegészítő része az összes hadseregnek, nem külön magyar hadsereg. És azért azon törvényt minden módon elleneztek a többség azonban másképp határozott.

Azt állítani már most, hogy hiszen csak azon törvény szavát akarjuk beleiktatni; nemcsak azami különvált hadsereget, ez először nem igen vág össze az argumentációval, mert azon okok a melyek egy külön álló magyar hadsereg nézve a lelkesítés emelése tekintetéből felhozattak; ha általán is mindazon nézetek, még mindig nem bizonyítanak amellett, hogy az unjonozási törvény rubrikájában milyen szó tétessék. (Helyeslés jobbfelől.) Ha igaz is az, hogy egy egészen külön, teljesen önálló hadseregben nagyobb a lelkesedés, ami még igen nagy kérdés, (Ellenmondások jobbfelől), szeretném tudni, hogy ezen szó: magyar hadsereg, ha az unjonozási törvénybe betéttetik is, föl fogja-e a lelkesedést ébresztetni, ha egyébként az egész hadsereg azon állapotban marad, mint amilyenben volt 1867-ben? (Helyeslés jobbfelől.) Nem mondtam véletlenül, nem úgy csúsztott ki számból, midőn azt kértem, hogy ténne-e különbséget a katonaság vitészségében, ha külön hadsereget képez.

En a mult időkre emlékezem. Senki sem fogja tagadni, hogy a magyar ezredek a francia háborúban oly vitészséggel és kitartással harcoltak, minőnél nagyobbval ezután sem fognának harcolni. Még csak azt jegyzem meg, hogy mi nem vesszük eléggé számításba, hogy Magyarországon sokféle érzületet vannak, és ez a hadsereg nem csupán magyar ajkú emberekből áll. (Nagy zaj a szélsőbalon.) (Jobbfelől helyeslés.) Kértem t. ház, lelkesedjenek-e azok is, — pedig a hadsereg tetemes részét ők képezik — ha a törvényben azon eszmét tesszük, hogy ők a magyar hadseregbe soroztatnak, (Helyeslés jobbfelől) vajjon mondom, ezen eszmé lelkesítés-e őket avagy hatás nélkül maradna-e? És lelkesítés-e őket a hadi dicsőségre a mit Lucanus mondott: „Sulus pudor non videre bello.” Egyébiránt, ha nem külön állásu hadsereg céloztatik, akkor e szó mellett nagyon sok argumentumot hoztak fel, a mi arra nem illik, mert ha a hadsereg lényegében, összeköttetésekben ugyanaz marad a mi volt eddig, azáltal, hogy az unjonozási törvénybe ezt a szót tesszük bele „magyar hadsereg”, én ezáltal még semmit sem látok elvére. (Jobb felől, ugy van!) Ha pedig külön álló hadsereg céloztatik, akkor nem lehet tagadni, hogy a szerződésileg megalapított t. cz.-kel, merőben ellenkezők, mert azon t. cz.-ben külön álló magyar hadsereget említ, hanem olyat, mely a közös hadseregnek kiegészítő része. Egyébiránt különféleképpen lehet vélekedni: mindenki a maga nézete szerint vitatkozhatik a törvény valódiság értelmezése felett, nézzük azonban, hogy értelmezte az országgyűlés, miután az 1867-diki alapszerződés megkötöttet. Mindenütt egész a védrendszert megalapításig egy mondatot a törvényben: „magyar seregrek.” Sőt még azt megelőzőleg is az 1867. IX. t. cz.-ben, mely legközelebb áll a kiegyenlítési törvényhez, melyben ki van mondva, hogy a magyar hadsereg kiegészítő része az összes hadseregnek, hogyan ajánlottak meg az unjonozók? Következőképp: Törvény czikk a magyar ezredek kiegészítésére szükséges unjonozók megajánlásáról. — Nem használja tehát a „magyar hadsereg” kifejezést, hanem egyszerűen mondja, a magyar ezredek kiegészítésére szükséges unjonozók. Tehát mindjárt a legelső alkalommal így használta az 1868. és 69-diki törvény is egész a legutóbbi idők, így szóval szakadatlanul mindig ezen kifejezés „magyar ezredek” használatot. A védelmi rendszer kérdésén kívül előbb már volt, mint most. Hosszas lennék, ha azt fejtegetném, és felmentve is érzem magamat alól, mert épen akkor, midőn ezen kérdés megvitattatott, bátor voltam kifejezni a védrendszer fokozatát, miután azon vádat hozták fel, hogy a védtörvény még a régi jogot is feladja, mert eddig a törvényben „magyar hadsereg” volt. Elmondottam akkor, hogy van egy törvény, úgy hiszem, az 1802. 1-ső törvények, mely ezen szót használja: exercitus hungaricus. Egyenesen az mondatik, hogy a 10 lovas és 12 gyalogezredben 64 ezernyi számban állapítatik meg ezen magyar sereg, és ennek completatióját 3 esztendőre meg-szavazza. De már ugyanazon országgyűlésen, valamint az 1805—7 8—12-ken is a megajánlás mindig a magyar ezredek számára történt. De akkor sem úgy vették, hogy az külön hadsereg, hanem az összes hadsereggel egyesült magyar ezredek.

Méltóztassanak az előbbi időkre visszamenni. Az 1795. II. t. cz. mondja: in flagrantis belli Gallici subsidia quinquaginta millia Tyronum militarium, pro intentione tarentorum quadraginta millium Exercitus Caesaris-Regii, duos milliones, quadraginta millia metretarum siliginis”, stb.

Itt a cesareo regius exercitusra és nem a magyar hadseregére történt a megajánlás, mert a 340 ezer nem a magyar hadsereget, hanem az egész hadsereget jelenti. A védrendszerről szóló t. cz. 1868-ban szentesített, azelőtt mindig azon kifejezés használatot, hogy ennnyi meg ennnyi unjonozót ajánlunk meg a magyar ezredek kiegészítésére.

Az unjonozási törvény a védrendszerről szóló t. cz.-ken alapszik: ez pedig a kiegyenlítési törvényen nyugszik, mely kimondja, hogy a védrendszer iránt egyenlő elvek szerint kell mindkét fél törvényhozása elé javaslatokat terjesztetni. Mit mond ezen törvény? „A hadsereg és tengerészeti csapataihoz, lehetőleg tekintetbe véve a besorozottak kívánságait, az oda legalkalmasabb egyének osztatnak be. A hadseregbe besorozottak, az egész-

ségi csapatok egyedüli kivételével, kizárólag magyar csapatokba osztatnak be.” Hát ha külön seregnek tekintették volna, nem mondták volna, hogy a magyar csapatokba osztandó, mert az egész-ségi csapatokat kivették, és oda lehetett nem magyar unjonozót is osztani.

Nem akarok hosszas lenni, csak azt kérdezem, hogy melyik helyesebb: az-e, hogy a kiegyenlítés óta minden unjonozással használt kifejezést használjuk-e, melyet az országgyűlés folytonosan így állapított meg, pedig sohasem véletlenül, figyelemmel, hanem hosszas vitások után, vagy megváltoztatásuk most, és így mulva, ezen kifejezést és más kifejezést használunk? Igaza van egyik érmeles képviselő urnak, hogy jöhet olyan idő, midőn külön álló magyar hadsereg lesz szükség. De mikor következik be ezen idő?

Akkor, ha a kiegyezés szétromlott, ha Magyarország ismét visszaáll a personalunio sürgetésére, akkor önként bekövetkezik a külön hadsereg szükség. Azok, kik ezelőtől fogva azt vitatták, óhajtották, azok részéről igen természetesnek találom, hogy mindent, ami csupán személyes unióra alapított viszonyból következik, szintén óhajtsák. Ezt idő, midőn bekövetkezhetik, talán nem mi általunk, nem a mi törekvésünk, hanem az események folytán, de én kimondom lellem belső meggyőződésből arra nézve, hogy ha bekövetkezik, ez Magyarországra nézve súlyos csapás lesz. (Helyeslés a jobboldalon. Ellenmondások jobbfelől.) Magyarország fennállását óriásiilag compromittálja, és a mostani viszonyok közt, Európa mostani területi mérveit közt, mellett és azon számerő ellenében, melylyel mindenik nagy hatalom rendelkezik, Magyarország igen közel jut a végveszélyhez, kivált ha még önmagában is össze nem tart. (Helyeslés jobbfelől. Ellenmondások jobbfelől.) De valamint akkor, midőn nekem választanom kellett egy centralis parlament, egy közös reichsrath és a personalunio közt, a personaluniot sürgettem; bármi veszélyes, bármi káros is az, mert a másik még veszélyesebb, még károsabb (Helyeslés a jobbon): úgy, ha ezentul olyan idő következne be, hogy megint azt kellene választanom: közös parlamentbe, reichsrathba olvadás, vagy pedig bármi teherrel, veszéllyel járó personalunio, én mindig utóbbit választom. Azonban még ezen idő be nem következett. Mig a Magyarország és az örökös tartományok közt kötött kiegyenlítési egyezmény fennáll, addig mindazt, ami ezen egyezmény értelmétől, szellemétől, szavaitól elüt, úgy tekintem, mint megsértését a kiegyenlítési egyezménynek. (Zajos helyeslés a jobbon.)

Igaz, hogy Európában divattá kezd válni a szerződések semmibevétele. (Halljuk! Halljuk.) Ezt a politikát én részemről soha sem tudnám követni.

En kivénültem az ily újításból, hanem mint hideg szemlélő azt találom, hogy e politikához is mindig csak a hatalmasok nyulnak, akiknek elég erejük van a szerződéseket megtörni (Zajos helyeslés a jobboldalon), de hogy gyengébb nyuljon ily politikához, azt én nemcsak helyesnek, jogosnak, de még észélyesnek sem tartom. (Helyeslés a jobbon.)

Régi dolog az, már Martinuzzi is megmondta: „qui socium habet, dominum habet.” Mindig sokkal könnyebb önállóság intézkedni, de sokszor nem lehet, mert ha az ember nem elég erős magában, hogy minden bajnak, veszélynek ellentálljon és érdekeit előmozdítsa, egyezséghez s ennek folytán szövetséghez folyamodik, és akkor egyik sem határtalan uralommal, és maga akaratainak, hanem mindnyájan, közösen viszik ki azt, amit az egészre nézve észélyesnek tartanak.

Lehetne erről akár elméletileg, akár a gyakorlati életet tekintve, hosszasan szólni, de itt valóban sem helye, sem ideje annak. En is azt állított, amit egy t. képviselő állított, hogy a tényekkel számot kell vetni. En épen a tényekkel vettem számot, és e számvetés vezetett ahhoz engem, hogy megkötöttük a kiegyenlítési szerződést, mert szükségesnek hittük, és fenn fogjuk legalább szavazatunkkal tartani; mert azon megkötött szerződésnek megnyirbálása, alá-sítása sem a nemzet tulajdonához nem fér, sem pedig észélyes nem volna.

Azon emberrel, aki, hogy a megkötött szerződés alól kibuvhasson, alkalmat keres, aki sokszor még olyankor is, ha alkalmat nem nyílik, kijelenti azon óhaját, hogy a szerződést meg akarja szegni, meg akarja rontani: semmi előrevigázó ember többé szövetséget nem köt. Pedig Európában majdnem minden hatalom, különösen pedig Magyarország oly állapotban van, hogy támasz és szövetség nélkül nem állhat. (Ugy van! jobbfelől.)

Arra nézve, hogy valakivel szövetséget kös-senek, kettő szükséges: először, hogy az illetőnek ereje legyen kötelezettségének megfelelni; és másodsor, hogy a bona fides mindig constálni lehessen. En azt hiszem, hogy fölünk, kik ezen szerződésnek létrehozását szavazatunkkal elősegítettük, a bona fides megkívánja, hogy ezen szerződés minden betűjét tartsuk meg. En nem fogadom el a közp. bizottság véleményét, hanem úgy, amint a javaslat eredetileg elő volt terjesztve. (Hlénk, hosszas helyeslés a jobboldalon.)

G h y c z y Kálmán: Nagy része azoknak, t. ház, mik tegnap a kisebbségi előadás a ház más tagjai által és részben a miniszterelnök ur által elmondattak, nézetem szerint nem tartozik a jelen vita keretébe. Mert csakugyan igaza van a központi bizottság előadójának abban, hogy jelenleg az 1867-ki 12. t. cz. megváltoztatásáról — és ezt fájdalommal mondom — nincs szó; mert ha elfogadtatik is a központi bizottság javaslata, s a magyar sorhadi csapatok helyett, törvénybe íratik a magyar hadsereg, azért fájdalom, a magyar hadsereg tovább is lesz, majd az 1867-ki 12. t. cz.-ben körülírtak, nem lesz különálló hadsereg, de lesz kiegészítő része az összes hadseregnek. Azt azonban, hogy a t. előadó ur ezt említ, nem jött, mint a t. miniszterelnök ur ezt mondotta, ellentétbe a ház ez oldalának egy másik igen tisztelt tagjával

Tisza Kálmán barátommal, mert az előadó ur mondása csupán a jelenleg tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat értelmére és horderejére vonatkozik, t. barátom Tisza Kálmán pedig, azon általános kiirhatlan óhajátáról és követeléséről beszélt a nemzetnek, melyet az a magyar hadsereg felállítására végre jelenleg táplál, és jövőre is szívében mindig táplálni fog. E kettő közt, midőn az egyik előadás a jelenre, másik inkább a jövőre vonatkozik, ellentét nincs. De valamint ez esetben az ellenzék tagjai nem jöttek ellentétbe egymással, úgy az ellenzéknek mostani szavazata és eljárása sem fog ellentétet lenni azon eljárással, melyet az 1867-iki és 68-ki unjonozásoknál követett. Mert a 1867-ik esztendei unjonozással még nem létezett a kiegyezési 67. XII. t. cz., a 68-iki unjonozással pedig a miniszterium által akkor javaslatba hozott törvénynek, amint azt a napló és az irományok bizonyítják, a ház ezen része ellene szavazott. Mindamellett azonban, hogy jelenleg nem tárgya a tanácskozásnak az 1867-iki 12. t. cz. megváltoztatása, igen nagyon fontos azon javaslat, melyet a központi bizottság terjesztett a ház elé, mert ezen javaslat elfogadásával elég tétetik a törvény jelen közjogunk alaptörvénye, az 1867. VII. t. cz. rendeletének, a melynek 12. szakaszában a magyar hadsereg nemcsak magában fordul elő, mint azt a közp. bizottság kisebbségi előadója igen homályosan és rejtélyesen s valóban minden pozitív értelmet nélkülöző kifejezések használása mellett mondotta, hanem az említett szakaszban világosan rendeltetik, hogy az unjonozók állításával a magyar hadsereg egészítettessék ki.

A közp. bizottság javaslatának elfogadása által elégtételt továbbá az általmi idézett törvény szellemének, mely a magyar véderőt magyar hadseregnek nevezte akkor is, midőn azt az összes hadsereg kiegészítő részének nyilvánította, és ezáltal kötelességül nagy eszmét akart fenntartani a jövőnek, egy csirát akart lefektetni, hogy úgy mondjam, törvénykönyvünkbe, mely mindazon ellenzések dacára, melyekkel küzdenie kell, előbb-utóbb életerős terebélyes fává fogja magát kinőni, melynek árnyéka alatt mind ezen ország, mind ő felsége uralkodó háza fennállása leginkább biztosítja lesz. (Helyeslés) és épen azért nagy fontosságu a közp. bizottság javaslata, mert a központi bizottság kisebbségi javaslatának szerkesztői és azok, kik ezen javaslatot pártolták, utólagosan akar ak azon csirát elfojtani, melynek a kiegyezési törvényt leendő lefektetését, ha csak az összes nemzetet az ellen felzudítani nem akarták, annak idejében meggátolniuk nem lehetett. (Helyeslés jobbfelől.)

Az igen t. miniszterelnök ur, ma és tegnap a háznak más tagjai is, azon véleményüket fejezték ki, azt állították, hogy a külön magyar önálló hadsereg felállítását nem lenne észélyes, sőt veszélyes lenne, s nagy bajba hozhatná a monarchiát.

Ezen állítás itt nyilván kimondatván az ország színe előtt, kötelességévé vált azoknak, kik e véleményt nem pártolják, hogy e téves nézet ellen ellenezzék a felhozott érvek ellen ellen-érveket mondják el, és a kötelességet vagyok bátor, most teljesíteni én is, ki azon véleményben vagyok, hogy a magyar hadsereg úgy ezen ország védelmének, mint a felséges uralkodó háznak legbiztosabb támasza lesz azért a magyar hadsereg és z-méjének életbeleptetése úgy az országnak mint a fejedelemségnek érdekében van.

Ez állításomnak igazolására én is hivatkozhatnám, mint többen tették, — Sadowára és Solferinora, és ennek ellentétül azon győzelmes hadjáratra, melyet a német államok együtt harcoló külön hadseregei az egységes francia hadsereg ellen folytattak, és azt hiszem, hogy e hivatkozással némely előttem szoltott t. barátaim már eléggé megcáfolták azon tirádákat, melyekkel a közp. bizottság kisebbségi előadója magasztalta azon védelem nagyságát, mely a közös hadseregtől nekünk reménylenünk lehet. De én itt megállani nem akarok, én mélyebben óhajtanám elemezni az okokat, melyeknél fogva a meggyőződésem az, hogy egy önálló külön magyar hadsereg inkább képes lesz az országot és a dynastiát megvédi, mint azt a közös hadsereg teljesíteni képes.

A közös hadsereg előnye a katonai fegyverem, az egységes vezénylet, vezérlet és belsejervezés. Meg volt mondva tegnap már egy t. barátom által, hogy az egységnek amennyiben szükséges, kapcsa és alapja megvan a közös fejedelem személyében és annak a hadügyre vonatkozó jogai-ban. En részemről elismerem, hogy nagyfontosságú mindig a katonai fegyverem, a katonai belsejervezés, mert ezeknek és százazserekek erejét és tevékenységét egy csomóban tartja összekötve; elismerem, hogy nagyfontosságú az egységes vezénylet háboru idején, mert ezreket és 100 ezreket egy terv, egy akarat szerint mozgathat; elismerem, hogy e kettő nélkül: katonai fegyverem és egységes vezénylet nélkül, háboru idején sikeres hadjárat nem remélhető; de megvagyok győződve, hogy e kettő magában a hadjárat sikerének biztosítására nem elégséges.

A katonai fegyverem szorosan összekötve tartja a hadseregnek, mint egy nagy gépnek, minden egyes alkotórészét, az egységes vezénylet pedig az akarat, mely egy bizonyos meghatározott irányban megindítja és mozgatja a gépet, de hogy a gép sikeresen működhessék, ahhoz mégis főképen szükséges, hogy jók, épék és szilárdak legyenek annak minden egyes alkotórészei, mert ha a részek gyöngéek, tevékenyek, hiába köttetnek össze, hiába mozgattatnak, a gép működésében csakhamar megfog akadni, sőt össze fog törni a működés következtében.

A hadseregnél pedig a gépnek egyes tagjai öntudattal, szabadakaratúval, érzellemmel, szenvedélyekkel, rokon- és ellenszenvekkel, meggyőződésekkel — ha úgy akarjuk — előítéletekkel bíró emberek.

Midőn egy ember, habár sok ezredmagával, kilép a síkra és túrva a nélkülözésnek, szenvedéseknek minden nemeit, hétékig, hónapokig szembe néz az öt minden oldalról fenyegető halállal, a katonai fegyverem yaskarja eszközölheti azt, hogy

a katonák megálljon helyén, vagy meginduljon az ellenség ellen, de hogy ezt egész elszántsággal és elhatározottsággal, minden veszéllyel és a halállal dacolva, akaratának erejével, testének egész erejével tegye, — ez csak akkor lehetséges, ha nemcsak a katonai fegyverem kényszerítéséből teszi azt, hanem teszi azt egyszersmind saját akaratának sugallatából is, és ez csak akkor lehetséges, ha akaratán egy nagy szenvedély, egy eszme melletti lelkesedés vagy a polgári kötelességnek érzete uralkodik. (Helyeslés balfelől.)

Ha visszatérünk a történelemre, tapasztalni fogjuk, hogy különböző időknek különböző viszonyaihoz képest különbözők is voltak azon szenvedélyek és eszmék is, melyek a hadseregeket hősi tettekre lelkesítették. Majd a honfoglalás szükségére, majd a zsákmány utáni vágy, vallási ábránd, pártidő, nemzetiség, rokon és ellenszenv, a fejedelmeknek istenítése, a hadi dicsőség csillámok fénye, vagy a kornak azon ítélete, mely minden jognak alapját és forrását a nyers erőben és fegyverben kereste, a harci pályán veszélyről veszélyre a népeket vezették. (Főlkialtás jobb felől: Még ezt is el kell mondani! Zajos ellenmondások balfelől.)

De a legnemesebb érzés leghatalmasabb, s az mely felvilágosult korunkban talán egyedül képes mindenestre, egyedül jogosult főképen hatni e tekintetben az ember akaratára, a polgári kötelesség érzete, hazaszeretet és e magasztos érzés a közös hadsereg keretében nem terem, nem diszlik, sőt kiirtatik azoknak kebeléből is, kik szívükben oda vitték azt.

Mint volt hajdan, nem tudom: lehet, hogy akkor, midőn még nem ébredett fel úgy, mint most, az emberek kebelében a nemzeti öntudat, a polgári jogok, országok és népek jogainak ismerete, lehet, hogy akkor, midőn a fejedelmi hatalom isteni jognak tekintett, és a fejedelmeknek elismerése, kegyelme legnagyobb kitüntetésnek tartott; lehet, hogy akkor az egységes osztrák hadseregnek egy nagy része legalább lelkesülhetett egy egységes osztrák birodalom eszméjéért. Most tiszteletteljes hódolattal hajol meg ugyan a monarchiának minden népe és országa a felségessé uralkodó háza előtt, és e dinasztiai kapcsolatokkal ellenszennvel az egész monarchiában, talán sehol sem találkozik, mint epen hazánkban, de az egységes osztrák államért, némely egyes vidékek kivételével, melyeknek lakói az egységes osztrák állam alatt saját maguknak a feletti uralmát értik, s a megkövetült burocracia rokkantjain és növendékei kivül a monarchiában igen kevesen, talán senki sem lelkesül.

A közös hadseregben mindazonáltal még most is folyvást nem a monarchia országi és állami összetartozásának eszméje, hanem azon egységes osztrák birodalom eszméje kísért, mely ezelőtt, a kiegyezés előtt létezett.

Ez irányítva vezényletének, ez lengi át minden képző és egyéb intézeteit ez hite és vallása a tisztjarnak, ezen, miért, ne mondjam ki, ellenszennvel eszmének nevében kívántatik a véráldozat a hadseregbe besorozott polgároktól, ennek nevében adatik ki a parancsolat az élet-halál harczára.

Es innét t. ház, innét t. i., hogy a hadsereg minden tagjainak oly eszme nevében kívántatik az áldozatok legnagyobbika, a véráldozat, mely igen sok ellenszennvel találkozik, de keveset lelkesít, következik azután, hogy gépiesen működött inkább mint küzdött Solferinónál és Sadvánál azon hadsereg, melynek elődei a vítezésségnek csodáit művelték az 1848. és 49-ki csaták folyamán. (Ugy van! balról) és a mely ismét oly vítéül fog harcolni, habár egy más egyenjogu hadseregnek oldala mellett a közös célra működve, ha saját nemzeti zászlója alatt, saját hazájá hadseregében, ennek nevében, ennek védelmére, ennek dicsőségére harcolhat, épen úgy, mint szemeink láttára történt, hogy a német államoknak együtt harcoló külön hadseregei győzelemről győzelemre léptek az egységes, de demoralizált és zsarnokának uralma iránt az önfeláldozás és lelkesülés megalatára sem vezényletben sem tagjaiban felemelkedni nem képes francia hadsereg.

Az igen t. miniszterelnök ur méltóztatott még megemlíteni azt is, hogy a külön álló magyar hadseregnek felállításá megsegeése lenne a törvénynek, megsegeése lenne a kötött szerződésnek, és ennél fogva sem létesíthető. Sőt a tegnapi napon t. államtitkár Tóth Vilmos ur, a külön álló magyar hadsereg szorgalmazásától is már a kiegyezés eddigi előnyeinek fenntarthatását féltette.

En sem akarok, mint egy előttem szólott t. barátom is kijelentette, most a kiegyezés felelített előnyeiről szólni, melyekről igen sokat lehet mondani, hanem csak a t. képviselő államtitkár urnak megnyugtatóására mondom és némileg felvilágosításul arra nézve, a mivel a tisztelt miniszterelnök ur mintegy vádolt és gyanúsított benünket.

Hogy én is elismerem ugyan, hogy az 1868-ik XII. cz.-nek megváltoztatása lesz szükséges, annak idejében, midőn a külön magyar hadsereg felállítását: de hiszen nem akarjuk e törvényt erőszakosan megváltoztatni, hanem akarunk haladni, s az én meggyőződésem szerint ez utón is sikert remélhetünk, még azon két tényezőnél is, melynek e kérdésnek eldöntésére kívülünk a létező törvények szerint befolyása van, mert naponként mindinkább sürűben mutatkoznak annak jelenségei, hogy a felsége többi orszáagainak népei is súlyosan érzik a bilincseket, melyekkel a kiegyezés az ő jogaikat és souverainitásukat úgy, mint a mienket korlátozta, — ez azon nagy veszteségek után, melyeket a monarchia, mint az 1859 és 66-iki éveken a közös hadsereg fejletlen harcoképessége miatt szenvedett és azon nagy terhekkel szemben, melyekbe a hadsereg fenntartása mindelemlett kerül, lehetetlen lesz be nem látni, hogy a monarchia vérendszertét gyökeresen átalakítani lehetetlen; és lehetetlen meg nem győződnök, hogy midőn hasonló okoknak hasonló hatása van, ugyanazon módon, melyen mi saját hadseregünk harcoképességét emel-

hetnénk, egyszersmind törvényhozásunk függetlenségét visszazerezhettünk véljük, és is saját hadseregük harcoképességét emelhetik és törvényhozásuk függetlenségét biztosíthatják — és így mindegyikünk biztonsága párhuzamosan öregbedhetik.

Es itt, miután a felsége többi orszáagainak népei és jogairól beszéltem, csak egy megjegyzést akarok még tenni arra nézve, hogy a magyar hadseregnek felállítása nagy részben megkönnyítendő és enyhítendő azon nehézségeket is, melyekkel a delegatio intézménye összekötte van. A delegatio intézményének ugyanis főfeladata megállapítani a közös hadügy költségét, — ez a legnehezebb, a legbonyolalmasabb feladata. Megszűnővén a közös hadsereg a külön magyar hadsereg felállításá által, a delegatio ezen feladata is megszűnővén és lehetséges lesz azokat úgy átalakítani, hogy azok csak oly tárgyakról és oly módon tanácskoznak, a mely tárgyakról és a mily módon egymástól teljesen független és önálló országok is az őket közösen érdeklő ügyek felett, függetlenségük csorbitása és feláldozása nélkül esetenként sikeresen tanácskoznak szoktak. (Helyeslés a baloldalon.)

Ezek után még csak néhány szóval akarom berekesztini beszédemet. (Halljuk! Halljuk!)

En részméről azon érzelmeiket, melyekkel a magyar nemzet a külön magyar hadsereg létesítésének eszméjét régóta felkarolta és felkarolja most is, a hazaszeretet és a király iránti hűség legtisztább, legőszintébb kifejezésének tartom; de nevezessenek bár ezen érzelmeik előitéleteknek, annyi kétségtelen, hogy ezen érzelem, ezen óhajítás a hazában létezik és létezni fog kiirthatlanul mindaddig, míg kielégítve nem lesz. Ha erre bizonyíték kívántatik, bizonyíték az, hogy épen ezen eszme, az önálló magyar hadsereg létesítésének eszméje volt egyik fő oka azon véres harcoknak, melyek 1848—49-ik esztendőben folytattattak. (Igaz! balfelől.) Azóta 20 és néhány esztendő múlt el, és ezen eszme semmit sem veszített ingeréből a nemzet szeme előtt, ezen óhajítás semmit sem veszített erejéből.

Létező tény az most is, a létező tényekkel pedig számolni kell, mert azok számba vételének elmulasztása mindig keserűen megboszulja magát. Számolni kell tehát a nemzet ezen óhajításával is; s ez egy az országnak, mint a felségessé uralkodó háznak érdekében van, mert mindkettőnek fennállását egyaránt biztosítja, épen úgy, mint ha a a nemzetnek ezen óhajítása nem teljesítették, e mulasztásból előadandó alkalommal, melyet Isten távoztasson, — úgy az országra, mint a felségessé uralkodó háza a legnagyobb veszélyek háromhatnak.

En egyébiránt a központi bizottság véleményét pártolom. (Hosszas, zajos helyeslés és éljenzés a baloldalon.)

Folytatólagos jegyzéke

sz. kir. Aradváros közönsége részéről 1871-ik évi január hó 19-ik napjára kitűzött közgyűlésen előforduló tárgyaknak.

Gazdasági szék jelentések: különféle árverés és árlejtések eredményei, — a közúti vaspálya személyszállítási díj fölemelése, — egy, a vasúthoz vezető 2-ik egyenes út létesítése, — a mértékhi-telezési hivatali helyiségben szükséges gépezetek szállítása tekintetében beérkezett ajánlatok és a bérbeadásra szánt közlegető mikénti bérbeadás tárgyában.

Táviratok.

London, jan. 17. (Éjjel.) A conferentia ma, a francia meghatalmazott jelenléte nélkül megnyitotta.

Bécs, jan. 18. Páris előtt nagy harczokat várnak. Trochu előkészületek tesznek egy tömeges kirohanásra. A védők úgy mint az ostromlók naponta újabb és újabb ágyútelepeket álcáznak le. Az Issy és Vauvres erődök a lövetés következtében legtöbbet szenvedtek.

Berlin, jan. 18. Bourbakinak eddigél nem sikerült Werder csatavonalát Belfortnál átörni. Január 16-iki támadása meghiusult.

München, jan. 18. A szerződésnek elfogadására már csak két szavazat hiányzik.

Berlin, jan. 17. (este.) A pruntruti vonalon álló svájci csapatok parancsnoka hivatalosan jelent: ma az egész vonalon harcoltak.

London, jan. 17. A „Times“ Páris bombázását katonai szempontból óriási tévedésnek nevezi. A „Morn. Post.“ jelenti: „Granville lord a conferentia békés beszéddel fogja megnyitni. Az orosz követ Brunow báró igen engesztelékeny hangon fog válaszolni. Favre a jövő héten ideérkezik. Lehetetlen, hogy az európai hatalmak gyülekezete meg ne kísérelje a Németország és Franciaország közötti ellenségeskedések megszüntetését.

Szt.-Pétervár, jan. 17. Az 1871-iki hiány, mely 5 millió rubelre rug, a múlt évi felesleg által fog fedeztetni. A hadügyminiszterium kiadásai 10 millióval szaporítottak, a hadsereg új felfegyverzése céljából. A pénzügyi helyzet kielégítő, és a hiány fedezésére nem szükségesek rendkívüli szabályok.

Legujabb.

Zürich, január 17. (Eredeti sürg.) A f. hó 15-én végbement ütközetek azt eredményezték, hogy a francia hadsereg most csak 2 órányira áll Belfort előtt. A vár és Bourbaki hadserege közt Werder serege áll beékelve, mely könnyen a svájci határon át szoríthatatik, miután egy Pfirtből jött jelentés szerint, egy francia hadosztály La-Chapell-be (éjszakkeltre Belforttól) bevonult. A legutóbbi ütközetekben a németek 2500 embert s temérdek hadiszert vesztek.

München, jan. 17. Hartmann német tábornok főkadiszállásáról érkezett levelek jelentik, hogy a katonaság tovább már nem bírja a jelen szolgálatot kiállani, miután úgy a tiszt, mint a közlegénységnek alig van 48 óránként 5—6 órai pihenése, s csak minden harmadnap kap valami meleg ételt.

Hivatalosan jelentik, hogy az összes állományok a legtöbb ponton meg kellett háromszorozni, miután a Plessis, Piquet és Clamartnál történt megrohanásoknál kült, hogy a magukban álló örök egyenként leszurva találtattak s így számos ágyúüteg váratlanul megrohanva és megsemmisítve lett.

A versaillesi főhadiszállásról jelentik, hogy a Meudonnál legujabban felállított német ágyútegeket, miután a francziák tüzelésének nem bírtak ellenállni, visszavonni kellett Hartmann tbk. jelenti, hogy jan. 15-én 6 francia löveg a 4. és 7. számú német üteg ágyui közt szétrobbant s borzasztó kárt okozott; hat 48 fontos agyu elrontott s 1 törzs-, 5 főtiszt s 153 közember megöletett.

Arras, jan. 15. Tegnap a francia éjszaki hadsereg előcsapatai Albertbe (Sommer her.) 30 kilométernyire Amienstől, bevonultak. A poroszok nagy sietséggel visszavonultak, s ez alkalommal közülük számosan elfogattak.

Berlin, jan. 18. (Hivatalos.) Bre-villiers, jan. 17. Az éjjel Keller tábornok megszállta Frahier helységet, rátört Che-nebier-re, podgyaszt foglalt el és 400 fogolynál többet ejtett. Reggel az ellenség hasztalan ujitotta meg támadásait Chageyre, délben az ellenség Béthincourtot támadta meg Montbeliarnál és Lueztől nyugatra heves ágyúzás volt hallható. Délután 4 órakor ez ellenség Keller tábornokot jelentékeny túlerővel megtámadta, de Keller szilárdul fenntartotta állását Frahiernél, veszteségünk az utolsó 3 nap alatt 1200 halott és sebesült.

Bordeaux, jan. 17. Bourbaki tábornok jelenti, hogy folytatja előnyomulását Belfortra.

Chanzy tbk. jelenti: Visszavonulásunk jó rendben hajtott végre, kémszemleink foglyokat ejtettünk. Alenqont odahagytuk.

Bordeaux, jan. 17. A „Corr. Havas“ magántudósításai jelentik: A lödőzés hatása mind anyagilag mind erkölcsileg jelentéktelen, a lakosság hangulata kitünő. — A „Temps“ a diplomatiái testület levelét teszi közzé Bismarck grófhhoz, melyben sajnálkozását fejezi ki, hogy a város lövöldöztetése hamarabb tudtul nem adatott és földiek védelmére intézkedéseket követelnek.

London, jan. 18. A formaiságok elintézése után a conferentia 24-ig elnapolta magát, hogy a francia küldöttet bevárja.

Berlin, jan. 18. Itzenplitz miniszter a király egy proclamatióját a német nemzethez terjesztette elő a kamrában, melyben a király a császári méltóság fölvetelét saját és utódai számára jelenti ki. A proclamatio: A király fölveszi a császári méltóságot azon kötelesség öntudatában, hogy a birodalom és tagjainak jogait védeni, a békét megőrizni, Németország függetlenségét védeni, a nép erejét emelni fogja és azon reményben van, hogy a német nép hő és áldozatkész küzdelmének jutalmát egy tartós békében és saját határainak biztosságában fogja találni, melyek a hazának a századok óta nélkülözött nyugalmat biztosítati fogják. A képviselőház ezután elhatározta, hogy a király proclamatiójára egy felirattal fog válaszolni.

Ujdonságok.

— A városi közgyűlés ma d. u. 4 órakor folytatni fog.

* Az oly pártolásra méltó balatonfüredi „Szeretetháza“ iránt végre nálunkis fölébredt a részvét s arra következők derék emberbarátok adakoztak: Gyűjtő, Geszti Balogh Fer. 5 frt, Goldfeld Dani 50 kr., Habereger Antonia 50 kr.,

Schöpf Nándor 50 kr., Habereger Mária 1 frt 87 kr. összesen 8 frt 37 kr.

* A győri vasúti indóházról a közönségbe vezető út oly botrányos helyzetben van, hogy naponként érkeznek hozzá annál illető helyen orvoslatát sürgető panaszok. Temérdek lö s kocsi esett már ezen gyalázatos út áldozatául, sőt felfordulás következtében számos ember is sérülést szenvedett már ott. Az illető panaszosok megnyugtatóként közölhetjük, hogy Párga szolgabíró ur minden lehető lépést megtett arra nézve, hogy említt út jó karba helyeztessék. Alispáni utasításra már harmadszor felírt az első erdélyi vasút igazgatóságához s most már ez ügy a miniszteriumhoz van fölterjesztve. Azon intézkedés is történt, hogy maga a közönség is a lehető leghamarább a rá eső munkarészt eszközölje, a megyei hatóság minden kitelhetőt megteendő, hogy közmunka erővel e tekintetben a közönség segélyére legyen. Nevezett szolgabíró ur jóakórú buzgalma remélni engedi, hogy kellő erejűséggel ama közlekedési anomáliát segíti fog, valamint az erdélyi vasúti igazgatóság pedig nem fogandja a kétségbevonhatlanul rá eső kötelezettség alól magát kivonni.

* Debreczen városi derék főkapitánya, mint a „Debreczen“ írja, — mult vasárnap kocsiá tulve, az egész várost bejárta, hogy azon rendelet végrehajtásáról, mely a háztulajdonosoknak a járdáról való hóelhárítást kötelességévé teszi, meggyőződjék. Nem csak a főúteket, hanem a mellékutakat, s a külső sorokon is alig pár házat kivéve, mindenütt foganatosítva volt a rendelet, s azon néhány háztulajdonos, ki hibásnak találta magát megbüntettetett. — Hát nálunk!

— Berger Ede mult kedden a „Fehérkereszt“-ben megtartott bűvészeti estélye nagy élvezetet nyújtott a közönségnek. A változatos műsorozat Berger ur nagy ügyességgel adta elő, különösen áll ez bűvészeti-mutatványairól, melyek meglepően sikerültek. Igen jól estek ki ködfátyolképei is, különösen az u. n. chromotypek változatos színjátékukkal igen szép látványt nyújtottak. Berger ur szombatona Bauer-féle vendéglőben fog előadást tartani, melynek hihetőleg nagy közönsége leend.

* Vértessy lapjának az „Országvilág“-nak 2-ik és 3-ik száma rajzok és szöveg tekintetében ismét ritkítja pártját. Munkácsi képe a népből különösen szép. A cikkek Mentovich, Vambéri, Xántus, Szász Károly, s más országos nevé iroktól származnak. Legközelebb Abonyitól kezd beszélt, s Szelesteitől hoz veszt: (A Loire mellett) e kiváló lap, melyet ritka részvételt karolt fel a közönség. Hollán Ernőnek rendkívül érdekes emlékiratai a forradalomra következő gyásznapokból szintén itt fognak világos világot látni.

* Salm-sorsjegyek. A hg Salm-sorsjegyek jan. 16-iki húzásánál a 40,000 frt főnyereményt a 80,020 sz. nyerte, a 4000 frt másodnyereményt a 67,502 sz., a 2000 frt harmadnyereményt a 65,112 sz., a 400 frt nyereményt a 14,029, 29,345; 200 frtot 7320, 10,582, 15,931, 79,992; 120 frtot 23,410, 30,918, 35,851, 40,993, 50,234, 53,417, 92,580, 97,487; 100 frtot az 1747, 30,923, 50,122, 53,892, 56,833, 67,176, 68,375, 77,061, 85,943, 86,650, 87,437, 91,595, 95,881. — a többi kihúzott számok 60 frtot nyerne.

* Gróf Apraxin Demetert kedden állították Pozsonyban a bünyenyítő törvényszék elé azon családi vád miatt, melyet ellene saját édes anyja, gróf Eszterházy Ilona emelt. Ezismét egyike azon botránypöröknek, melyekről sokáig lesz mit beszélni Pozsonyban. A büneset rövidre fogva következő: Apraxin Dömétanyja régebben megbizta egyik jószágának kezelésével, ez irányban meghatalmazást is adott neki. A gróf Apraxin ez okmány szövege belopott egy mondatot, mely megengedi neki azt is, hogy a mondatot jószágára édes anyja nevében terhetek vehessen föl. És 1869. elején Figdor Herman gráci ágenssel meg is kötött egy 30,000 frtos kölcsönt a mondat jószágra, melyért azonban ő csak 14,000 frtot kapott; az összeg többi része Figdornak maradt kamat fejében. Anyja természetesen elvonta tőle a mondat meghatalmazást, de a gróf nem jött zavarba és ismét Figdornal egyetértésben megkésztett egy 50,000 frtos váltót, keletét visszavéve azon időre, midőn még a kezelési jog birtokában volt, azt lejárt minőségben kézbesítette mint adósságot Figdornak, hogy anyján behajtsa, és pedig osztokodjanak az ekképe behajtott pénzről. A tárgyalás valószínűleg huzamos időig eltart, eredményét annak idején nem késünk közölni.

* Egy kairói magánlevélben írják, hogy az ottani 52 tagból álló magyar egyület, mely tudvalevőleg az egyiptomi alkirály pártfogása alatt áll, az év végén közgyűlést tartott, melyben az alkirály főkeztigazgatója, Sipos Ferencz választott meg elnöknek. Pénztárnok Kern Emil lett. Az egyület, mely eleintén igen jelentéktelen volt, napról-napra emelkedik, s ma már általában, minden nemzetiség előtt nagy tiszteletben reszeül.

* Alligator, mint igavonó marha. Egy német gazdasági lap jelentése szerint e krokodilfaj egy szép példányát (350 fontot nyom.) valami délcarolinai bérlo szántásra használt fel, s jó eredménnyel; a bestia kész házálattá válni, igen tanulékony szorgalmas és erős, többet végezhetni vele, mint egy lóval, de egy veszedelmes ösztönével nem tud szakítani, t. i. olykor-olykor egy kis néget fog magának eddelül, s ez, alkalmassága ellen egy kis akadályt gördít.

* A Guerseyban megjelenő „New Times“ legutóbbi száma igen érdekesen írja le a francziák iránt mindinkább emelkedő rokonszenvét. Bevallja őszintén, hogy az angolok nem rég még inkább ellenszennvel viseltettek a francziák iránt, irodalmukat, léha irányukat többször erőlyesen megrották, hanem az utóbbi időkben tanúsított hőies kitartás ismét jó barátokká tévé a két nemzetet. „Ha gyűlöltök volna is a francziákat, írja nevezett angol lap, az utolsó események 1000 évre ismét kebelbarátokká tettek bennünket. És a fény annál ragyogóbb, minél nagyobb a sötétség, mely a poroszok léptei szét körül.“ Ez angol lap egyik jeles pesti zenészünkhez volt küldve. A küldő megjegyzi, hogy úgy hiszi, a ma-

gyar nemzet is szívéből fog örövendni azon rokoni
szenv-nyilvánulását, mely az angol nemzet ré-
széről újabb mutatózik a francziák iránt.
S z i n h á z. Pénteken, jan. 20-án, adatik:
„Nr. 28., vagy az első polgári házasság.” Életkép
a jelenkorból, 3 felvonásban, írta Berg O. F.
Az aradi „Polgári kör” f. évi január hó 22-
dikén, azaz vasárnap az arenakert helyiségeiben
társas estélyt zene közreműködésével folytatand-
ja, mely alkalommal
Varga József ur
„Az iparos osztály mult és jelen helyzetéről” föl-
olvasást fog tartani.
A felolvasás kezdete 7 órakor.

Nemtagok magánjegyéért 20kr. Családjegyéért
50 kr. belépti-díj mellett az estélyen részt ve-
hetnek.
A kör tagjai családjaikkal együtt díjmentesen
jelenhetnek meg az estélyen.
A rendező bizottság.
Az aradi kereskedelmi és iparbank
elad és vesz mindennemű állam-, ipar- és sorsjegy-
kötvényeket, arany- és ezüstpénzeket. — Minden-
nemű állam- és magánsorsjegyek kölcsönös meg-
állapodás szerinti részletfizetésre, előleg, legelő-
nyösebb feltételek mellett adatként el. (658-4)

Az aradi ipar- és népbank takaréktára
betételeket
7 (hét) %-al
a betéti naptól számítva kamatoztatja, leszá-
mítól naponta, helybeli és telepített váltókat;
ajánlja magát továbbá mindennemű érték-
papirok bizományképeni vásárlására és el-
adására; bevételek és minden egyéb a
bankszakmába vágó üzletek legutányosaabb
és pontos végbevitelére.

Távirati tudósítás
a bécsi börzéről 1871. január 19-én.
5% Metalliques . 58. — Hitelintézet... 250.40
Nemzeti kölcsön. 67.25 Váltó-Londrona 124.20
1860. évi kölcsön 94.80 Erdst... 122. —
Bankrészevény. 724 Arany... 5.85 1/10
Napoleonor 9.95 1/10
A szerkesztésért felelős: **Bettelheim Vilmos.**

A pesti ár- és értékpapírsz. hivatalos árjegyzése január 18 é.										Bécsi börze január 17.										KOZLEKEDES.																			
Gabonáarak.										Malmok.										Allamadósság 100 frt után.										Adott és Tartottár									
uza b. ársági.										Árpád-gőzmalom.										Jövedék máj.—nov. szlv. bankj. 5%.										Arad indúlás 12 óra 26 p. d. u.									
" " " "										Aradi gőzmalom.										1859-ik sorsj. egész (250 pp.) 100 ft. után										ben 8 óra 47 p. este.									
" " " "										Blumfélé										1854-ik sorsj. (250 frt pp.) 4%.										Csaba indúlás 2 óra 7 p. este.									
" " " "										Coneordia " "										1860-ik sorsj. egész (500 frt o. 6.) 5%.										11 óra 23 p. éjjel.									
" " " "										Király " "										1864-ik (100 frt o. 6.)										Mész-Túr indúlás 3 óra 4 p. d. u.									
" " " "										Luiza " "										Magyar vasutai kölcs. (120 frt ezüstben)										d. u. 2 óra 15 p. éjjel.									
" " " "										Molnár és sötöm.																				Szolnok indúlás 5 óra 4 p. d. u.									
" " " "										Unio-malom " "																				Óra 18 p. reggel.									
" " " "										Victoria gőzmalom " "																				Cegléd érkezés 5 óra d. u. 5 óra 38 p. regg e.									
" " " "										Hengermalom " "																				Pest érkezés 8 óra 40 p. éjj.									
" " " "										I. budapesti gőzm.																				Érsek Ujvár 12 " 58 " 3 "									